

HET OUDERLIJK HUIS

RITA VRANCKEN

Het ouderlijk huis

roman

Wat vindt u van dit boek? Vertel het ons
@vrijdagboeken met #vrijdagboeken.
www.ritavrancken.be

© 2019 – Rita Vrancken & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslag en binnenwerk: Mulder van Meurs
Afbeelding omslag: Hervé Martijn
Foto auteur: Ann De Wulf
ISBN 978 94 6001 734 6
ISBN e-boek: 978 94 6001 735 3
NUR 301

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen,
met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd
en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

*A man that studieth revenge, keeps his own wounds green,
which otherwise would heal and do well.*

Francis Bacon

'Of Revenge', *The Essays or Counsels, Civil and Moral*, 1632

05.08 uur

Ik ben een snelle beslisser. Altijd geweest. Maar nu laat dat vermogen me in de steek. Net nu. Ik neem de iPhone uit mijn handtas, roep de lijst met noodnummers op en haak weer in. Ga in de sofa tegenover haar zitten en leg mijn mobiel op de salontafel. Haar adem stukt. Ik sta op en ga dan toch weer zitten.

Ik weet niet waar het vandaan komt. Dat overhaaste beslissen. Te pas en te onpas. Het schaamrood komt altijd achteraf. Dagen nadien soms. Wanneer ik diegenen, die ik met een vrijpostig oordeel heb overrompeld, onverwachts terugzie en ze aan de grond genageld blijven staan als ze me in het vizier krijgen. Op het moment dat hun voeten na een paar tellen weer loskomen om hun weg te vervolgen, terwijl hun ogen blijven haperen aan een onbepaald punt boven of naast mijn hoofd, dan pas vlamt de schaamte door mijn lijf. Als ik ze opbel, haken ze, na het vernemen van mijn naam, snel weer in met de melding ik-heb-een-dringende-afspraak-ik-heb-echt-geen-tijd-ik-bel-zo-snel-mogelijk-terug. En dan neem ik me telkens voor om nooit meer, maar dan ook nooit meer, sneller te praten en te handelen dan te denken. Ontelbare vrienden ben ik eraan verloren. Eerst waarderen ze me om mijn radde tong en mijn daadkracht, daarna vergruizen ze me om dezelfde eigenschappen.

En nu laat diezelfde vastbeslotenheid me dus in de steek. Nochtans ben ik vertrouwd met wat zich voor mijn ogen ontspint. Meer dan me lief is heb ik het recht voor mijn ogen zien gebeuren. Wanneer zo'n patiënt zich meldt op spoed – de wederhelft, dochter of buur doet het woord want de zieke komt dan al niet meer uit zijn woorden – ontvang ik hem en wijs hem een bed toe, meet zijn hartslag, bloeddruk en tem-

peratuur. Nog voor een arts een vinger naar hem heeft uitgestoken, een dopplersonderzoek of een angiografie heeft gemaakt, heb ik het euvel gediagnosticeerd. Ervaring. Of gezond verstand. Ik hou mijn lippen stijf op elkaar en kijk toe hoe de patiënt naar adem snakt, het schuim op de lippen; intussen rekt de jonge arts van dienst de anamnese om zijn twijfels toe te dekken. Ik wend mijn ogen af op het moment dat hij met een houten stokje in het verdoofde gezicht of in de ledematen van de patiënt prikt. Als hij een slappe arm of been in de handen houdt en zijn onervaren ogen de mijne zoeken, bijt ik op mijn tong. Het verlangen om in zijn schoenen te staan, slik ik in. Terwijl de beginneling de hulp inroept van zijn supervisor, tikken de *golden hours* genadeloos voorbij. Chirurgisch ingrijpen of trombolysen ten spijt, de patiënt zal levenslang met een scheve mond, een slappe hand, een slepend been en een verwarde geest door het leven gaan. Maar sinds die ene keer zwijgt ik tijdens de diensturen. Want een verpleegster zwijgt en doet wat haar is opgedragen.

Het deed zich voor tijdens mijn beginnersjaren; ik was pas aan de slag op spoed. Een verwarde opa meldde zich. Alleen. Zijn lavendelblauwe blik haakte zich in de mijne. Even leek het of mijn overleden opa voor me stond en mijn voornemen om tijdens de werkuren mijn daadkracht opzij te schuiven knapte. Onverlet en zonder doktersadvies heb ik hem de noodzakelijke medicatie toegediend. Niettegenstaande dat de stakker zonder het tromboliticum in het lijkenhuis beland zou zijn, hebben mijn oversten me op het appel geroepen. Maandenlang werd ik bespioneerd door de collega's en werd ik uit de noodapothek geweerd als was ik een gifmengster. Hoewel ik naderhand door de familie van de opa als een halfgod werd bejegend, heb ik vanaf dat moment het vermogen om snel te beslissen definitief voor thuis bewaard.

En nu zit ik hier dus tegenover mijn eigen moeder en draai de mobiel in mijn handen om en om. Leg hem weer op de salontafel die tussen ons in staat.

'Ik heb hoofd-pijn en ben dui-ze-lig. Doe iets, Ro-za-ne,' stottert ze. Ze doet een poging om op te staan, maar ik duw haar zacht terug in

die idiote fauteuil met de rugleuning van een troon. Ze heeft geen verweer.

‘Straks, mama. We hebben tijd.’

Vanochtend – ik lag nog in bed na mijn laatste avondshift – schrok ik wakker van de telefoon. Met een verdoofde tong, alsof ze van bij de tandarts kwam, somde ze de symptomen op die haar bij het ontwaken waren overvallen. Eerst had ze de huisarts gebeld, maar die nam op dat vroege uur nog niet op. Ze zette haar trots opzij en tikte mijn nummer in. Toen het tot me doordrong dat het telefoontje dat ze sinds lange tijd naar me pleegde weer een noodkreet was, nestelde zich een giftige glimlach op mijn lippen.

Ik sloeg de donsdeken van me af en haastte me naar de badkamer, draaide de douchekraan open en stapte eronder. In zeven haasten sopte ik me in en trok ondergoed, een jeans en een sweater over mijn klamme huid. Onderweg stapte ik in een paar sneakers die nog rondslingerden in de gang en griste mijn tas uit de vestiaire.

Op dat vroege uur was er nog geen mens te bekennen in het flatgebouw. De lift was vrij, toch roffelde ik de vijf trappen af naar de garage in de kelderverdieping.

Nog voor ik de motor startte, richtte ik de blazers van de autoverwarming op mijn natte haren. Ze waren kurkdroog toen ik de Jeep op de oprit van mijn ouderlijk huis parkeerde. Ik tikte op goed geluk de oude code in; ik kende ze nog uit het hoofd. Mama had de code na dat voorval veranderd in de cijfercombinatie van het geboortjaar van mijn broertje en mezelf, ze bleek nog steeds in gebruik.

Toen de deur opendraaide, drong mijn moeders huisparfum – ceder, bosbes en kardemom – langs mijn neus tot in mijn maag. Na al die jaren was ik er immuun voor geworden. Dacht ik. Maar hij maakt me nog steeds misselijk, terwijl mijn broertje er zo gek op was geweest.

De mobiel op de salontafel piept. Ik buig me over het toestel: een Tweet van het ziekenhuis waar ik werk: een of ander professor gaat met emeritaat.

‘Jij bent die oktoberdag misschien vergeten, maar ik niet.’ Ik kijk haar aan: één ooglid hangt naar beneden. Neurogene ptosis in vaktermen. ‘Voor jou was het een voorvalletje tussendoor, maar ik was er ondersteboven van, mama. Ik was pas veertien!’

Zonder goed te beseffen wat me – intussen negentien jaar geleden – was overkomen, trok ik de deur achter me dicht, liep het pad voor het huis af en keek even op. Mama’s profiel tekende zich af achter het badkamer-raam. Als vanzelf versnelden mijn voeten. Het leek of een kracht van buitenaf me stuurde toen ik mijn fiets nam en erop sprong.

Mijn rechtervoet schampte af tegen de pedalen. Ik herpakte me en trapte tot ik niet meer kon. Met de fiets aan mijn hand liep ik naar de houten bank aan de kerk. Ik plofte neer en wachtte tot mijn hartenklop bedaarde.

Het dorpsplein lag er verlaten bij. De laatste ouders hadden hun kroost van de naschoolse opvang opgehaald. Toen pas brandde de opengehaalde huid op mijn voet. Mijn vingers tokkelden over de pleister van geronnen bloed in de hoop de pijn te verzachten.

‘Op de bank op het dorpsplein belde ik Martijn en vroeg of er nog plaats was in het tourbusje. Staat die houten bank er nog steeds, mama?’

Ze sluit haar ogen en ik schraap mijn keel.

‘Ik kon niet naar huis, mama, dat weet je heus.’

‘Bel de 112,’ bazelt ze met een mongolentong.

‘Ik was de kluts kwijt, moest bekomen van wat er was gebeurd, mama.’

Op de helling tussen mijn dorp en het zijne haalde ik mijn voeten van de trappers en liet mijn fiets naar beneden donderen. De lauwe lucht ruiste in mijn oren.

Toen ik de laatste bocht voor zijn huis nam, zag ik ze staan naast het Volkswagenbusje op de stoep: zijn broers en de twee anderen. Martijn kwam de trappen van de bel-etage afgestormd – in zijn handen een paar drumstokken – terwijl de anderen al in het voertuig kropen. Hij gaf me een zoen, bood aan mijn fiets in de garage te zetten en duwde de stokken in mijn handen.

Op het ogenblik dat ik wilde instappen – mijn voet stond al op de dwarsbalk van de portierslijst – zwaaide de voordeur open. Martijns zusje kwam naar buiten. Als vanzelf zette ik een stap naar achteren. Ze glimlachte naar me, stapte in en plofte op de enige vrije zitplaats.

Verdwaasd liep ik naar Martijn en verzekerde hem dat het me niets kon schelen, dat ik weer gewoon naar huis zou gaan. Toen ik de drumstokken teruggaf, schudde hij het hoofd. ‘Ze zijn voor jou.’ Hij nam me in zijn armen en beloofde om het goed te maken. Ik slikte mijn tranen in en beet op mijn lip. De bloedsmaak mengde zich met onze zoete kus.

‘Wist je, mama, dat ik tongzoende toen ik amper veertien was?’ Ik kijk haar aan. ‘Natuurlijk wist je dat.’ Ik wend mijn blik af, vertel hoe hij fluisterde dat de soundcheck al om zeven uur was toen de claxon voor de derde keer weerklonk. Hoe ik de fiets nam en hem de flauwe helling voor het huis opduwde en erop klom. Hoe ik probeerde sneller te trappen dan de tranen die over mijn wangen stroomden en omkeek toen er achter me weer werd getoeterd.

‘Hij staat me nu nog steeds na te zwaaien, mama.’

De woorden stropen in mijn keel wanneer haar rechterarm en been schokken alsof er een stroomstoot door gaat. Ik staar naar de mobiel op de salontafel en dan weer naar haar. Nu het moment waarover ik al zolang heb gefantaseerd zich voltrekt, sta ik weer op die speelplaats in een vreemde school, aan de andere kant van de stad. In het midden van het schooljaar. Mijn broertjes overstap naar ‘de grote school’ was niet zonder slag of stoot verlopen. Zijn eerste kennismaking met lezen en schrijven was al geen succes en nu bracht mama ons ook nog naar een andere school. Het zou Arthurs leesniveau nog verder naar beneden halen en nieuwe vriendjes maken zou nog moeilijker worden. Ik was al twaalf toen, ik was al wel wat gewend.

Op het moment dat we uit mama's wagen stapten, zette Arthur het op een huilen. Ik nam hem bij de hand en troonde hem mee. Mama prees mijn koelbloedigheid. Haar woorden – ‘op jou kan ik rekenen, jij bent sterk, Rozane’ – deden mijn boosheid op slag verdwijnen. Met gerechte rug en het hoofd hoog stapte ik de vreemde speelplaats op. Mama gaf mijn broertje een zoen en fluisterde nauwelijks hoorbaar ‘sorry’ in mijn oor.

Er werd gefluisterd en gegiecheld toen ik de nieuwe klas binnenstapte. Met grote passen – mijn hart bonkte in mijn oren – liep ik helemaal naar achteren en ging zitten. Een trut met vlechten, puisten en een bril zat er ook. Ik liet een paar banken tussen ons vrij, ging zitten en zette mijn rugzak op de stoel naast me. Ik beeldde me in dat Louise, mijn hartsvriendin op mijn oude school, naast me zat en mijn hartslag kalmeerde.

Toen de bel voor de pauze eindelijk luidde, haastte ik me naar buiten en zocht mijn broertje. Hij verschuilde zich achter de juf. Zijn ogen dik en rood. Ik nam hem bij de hand en leidde hem naar een bank aan de rand van de speelplaats. Ik gaf hem de koek die ik 's ochtends in mijn rugzak had gestopt en vertelde hem het sprookje van Hans en Grietje. Ik kende de tekst uit het hoofd.

‘Maak de oven maar aan, jouw broertje is vet genoeg om op te eten,’ gebood de heks.

Grietje deed wat haar bevolen was, maar dacht intussen diep na.

‘Voel of de oven heet genoeg is,’ eiste de toverknol.

‘Hoe moet ik dat doen?’ vroeg Grietje slim en sluw.

De heks zuchtte, duwde het kind opzij en opende de oven deur.

Bliksemsnel gaf Grietje een ferme duw tegen de gebochelde rug van de heks.

Die viel pardoes in de oplaaiende vlammen. Nog voordat ze recht kon krabbelen, gooide Grietje de deur met een smak weer dicht. De heks brandde helemaal op. Op geen tijd was ze slechts stof en as.

Grietje rende naar de kooi waarin Hans gevangen zat en bevrijdde hem.

Samen doorzochten ze het peperkoekenhuisje en vonden er parels, goud en diamanten. De vogels die per ongeluk Hans’ broodkruimels hadden opgegeten, wezen de kinderen nu de weg naar hun ouderlijk huis. Vader en moeder ontvingen Hans en Grietje met open armen. Ze waren rijk nu, hadden nooit meer zorgen.

‘Wij maken papa en mama blij als we flink zijn, Arthur.’ Ik stopte mijn zakdoek in mijn broertjes hand.

Hij nam hem aan, veegde zijn ogen droog. ‘Denk je?’ glimlachte hij flauw.

Nog voor ik kon antwoorden, ging de bel.

Mijn ogen dwalen rond alsof ze tussen de gestileerde leliën op de muren mijn besluitvaardigheid zoeken. Ze blijven haken aan de mobiel die tussen ons in ligt. Ik blaas een eenzaam stofje weg, wacht tot het is neergedaald.

‘Had jij enig idee, mama, hoe we ons toen voelden?’ Wij waren pionnen op een ganzenbord. Wanneer we het spel belemmerden, werden we in de vergeetput gemanoeuvreed.

‘Hoofd-pijn. Dok-ter,’ prevelt ze.

‘Dat voorval op mijn veertiende, was er te veel aan. Ik wilde weg van huis, weg van alles. Liefst voor altijd.’ Maar ik kwam die oktoberdag niet verder dan het dorp naast het onze. Er was geen plaats voor mij in het tourbusje en ik moest rechtsomkeer maken.

Ik fietste terug naar huis met de drumstokken tussen het stuur en mijn hand geklemd. Toen ik onze straat weer naderde, kwam de heisa van die oktobermiddag, nu negentien jaar geleden, als een gulp braaksel weer naar boven. Ik fietste zo traag ik kon, verloor net niet mijn evenwicht. Mijn broertje lag vast te slapen, met Teddy, zijn knuffelbeer, naast hem. Op de bovenverdieping van de huizen schemerde licht door de ramen; de buurtkinderen maakten hun huiswerk. Mijn boekentas lag nog onaangeroerd in de inkomhal.

Het werd al koud, te koud om de avond door te brengen op het dorpsplein.

Misschien moest ik langsgaan bij Conny, een van mama’s vriendinnen uit ons dorp waar ik soms ging babysitten? Maar wat moest ik verzinnen om mijn onverwacht bezoek te verklaren?

‘Waar moest ik dan naartoe? Naar opa en oma? Met de fiets dwars doorheen het bos in het donker?’

Ze sluit de ogen en zucht.

Langzaam trappend naderde ik ons huis. Gewoontegetrouw zwenkte het stuur naar rechts, maar ik stuurde de fiets rechtdoor.

Het licht brandde in de woonkamer waar ik nu tegenover haar zit. De auto’s van mijn ouders stonden op de oprit. Mama zou niets zeggen aan papa over het incident, daar kon ik van op aan. Net als ik zou ze

zwijgen. Maar ik wilde haar blik niet trotseren, ik kon die woordeloze straf nu niet ondergaan. Er zat niets anders op dan wat doelloos rond te fietsen in de kou.

Na een paar tellen hoorde ik een jongensstem mijn naam roepen: Ro-za-ne!

Wanneer ze rechtop krabbelt en naar de iPhone graait, veer ik op. Ik gris de mobiel voor haar neus weg en stop hem in mijn broekzak.

‘Blijf rustig zitten, mama. Luister naar mijn verhaal. Het wordt spannend.’

05.57 uur

Wanneer ik zeg dat het Pieterjan was die ik daar ontmoette, zakt ze in elkaar. Haar handen steunen zwaar op de armleuningen wanneer ze weer rechtop gaat zitten.

Ik plof weer in de sofa en vervolg het nooit eerder uitgesproken relaas.

‘Hoewel ik nooit aandacht aan de burgemeesterszoon besteedde – ik was pas veertien toen, hij studeerde al aan de universiteit – was ik blij hem te zien die avond. Pieterjan had als enige de sleutel van het scoutslokaal en ik vroeg hem om een gunst. Hij polste wat ik daar zo laat nog te zoeken had. Ik trok mijn schouders op – tact was toen al niet mijn sterkste kant – en zei dat ik de sleutel straks wel in de brievenbus van de burgemeesterswoning zou gooien. Hij deed de deur open en sloot ze achter zich.’

Het rechteroog kijkt me verschrikt aan terwijl het ptosisch oog in het ijle blijft staren. Het doet me denken aan de pop die destijds aan een van mijn doktersspelletjes een loensend oog overhield. Ik legde de pop in mijn bed, naast Arthurs teddybeer, dekte ze toe met een plaid en overlaadde haar met zoenjes.

Nu vervolg ik gewoon mijn verhaal alsof er niets aan de hand is.

‘Ik ging zitten in de uitgezakte sofa in het scoutslokaal. Pieterjan liep naar de bar en schonk twee glazen cola met een royale scheut whisky uit. De eerste slok zette mijn lijf in lichterlaaie.’

Eenmaal het vuur was bedaald, viel de warmte om me heen als een deken dat om een drenkeling wordt geslagen. Ik nam nog een slok en zakte nog wat dieper in de sofa, die vroeger in de burgemeesterswoning had gestaan. De gloed van de drank verspreidde zich tot in de toppen van mijn vingers en tenen en een lome vermoeidheid maakte zich van me meester.

Ik schrok op van de beltoon van mijn mobiel. ‘Mama’ las ik op het scherm. Ik had het gehad voor die dag, zette de speaker aan en gebaarde dat Pieterjan moest overnemen.

‘Ik heb Rozane gevraagd of ze mij wilde helpen bij de voorbereiding van het herfstkamp, mevrouw Robberecht,’ zei hij. Na een korte stilte herhaalde hij nog een keer hoe dringend het allemaal was. De boodschappenlijst, de administratie, de voorbereidingen voor de dag- en avondactiviteiten. ‘Rozane weet van aanpakken, u kan trots zijn op uw dochter, mevrouw. Zij kan zich inleven in de noden van de kleinsten. Zij heeft een broertje van die leeftijd, ik niet. Ik zou niet weten hoe ik het zonder haar zou redden.’ De burgemeesterszoon stak zijn duim naar me op toen mama antwoordde dat ze heus wel begreep dat hij dat allemaal niet alleen kon bolwerken. ‘Ik breng haar veilig thuis. Erewoord. Dank u voor het vertrouwen, mevrouw,’ zei Pieterjan stoïcijns.

Toen mama hem uiteindelijk haar goedkeuring gaf, begreep ik dat ze het voorval van die middag definitief naar de vergetelheid zou verbannen. Na elke ‘dank u, mevrouw’ was ze wat rustiger gaan praten. Pieterjan sprak de eenvoudige woorden een toon lager uit dan de rest van het betoog, een tikje trager ook, gevolgd door net geen gênante stilte. Natuurlijk versterkte zijn familienaam het effect, maar toch had ik opeens bewondering voor mijn buurjongen.

‘Eigenlijk was het best gezellig, daar in dat scoutslokaal, zo onder ons tweeën. Stel je voor dat het iets was geworden tussen hem en mij, mama.’

Ze sluit de ogen: het ene snel en soepel, het andere trager en stroever. Het ene oog sluit niet helemaal. Het blijft op een kier openstaan, alsof de huid van het bovenste ooglid is gekrompen.

‘De burgemeesterszoon, een ingenieur-architect in spe dan nog wel, mama!’

Ze zou zich hebben verknokeld om de jaloerse blikken van haar vriendinnen tijdens de wekelijkse koffiekranen. Ze zou hun bezwaar over het grote leeftijdsverschil met een handgebaar hebben weggewaaid.

‘Oprechte liefde overwint alles, toch, mama?’

Ze lijkt me niet te horen, blijft als versteend zitten met de ogen gesloten.

‘Handig ook, je minnaar als toekomstige schoonvader van jouw dochter. Samen aan de feestdis, op tuinfeesten en verjaardagen.’

Haar oogleden knipperen even: het ene snel, het andere komt er een paar tellen achteraan. Vanuit haar hals klimmen rode vlekken als een brandhaard naar haar wangen.

‘Dacht je dat ik het niet wist van Georges en jou, mama?’

Barbecue in onze tuin. Zoals gewoonlijk speelde papa voor barman. Gin, whisky en wijn à volonté binnen handbereik. Iedereen was uitgenodigd: klanten, leveranciers, het burgemeestersgezin, de dames van mama's roddelclub met hun echtgenoten en de vier grootouders.

Opa en oma, de grootouders langs mama's kant hadden afgezegd: opa had een griepje. Een uitvlucht. Die ochtend had ik hem geholpen met brandhout stapelen. Hij was in topconditie.

De grootouders Robberecht en De Munter konden het moeilijk met elkaar vinden. P  p   en m  m  , papa's ouders waren zelfstandigen, harde werkers en bemiddeld. Opa en oma waren beiden on-

derwijzers, van overdaad en luxe was geen sprake, maar tijd voor de kleinkinderen hadden ze des te meer. Te veel volgens pépé en mémé. Met al die verwennerij en aandacht zouden we te week worden voor de harde zakenwereld.

Het tuinfeest verliep voorspelbaar: hoe later op de avond, hoe meer er werd gedronken, hoe luider er werd gelachen en hoe wilder er werd gedanst. Mémé en pépé gingen na het dessert naar huis. Ze lieten de drukte over aan het jonge volk.

Rond middernacht was ik het rumoer ook zat en ging naar de woonkamer. Ik had me nog maar net in de sofa genesteld toen ik mama door de glazen tussendeur de trap zag afdalen. Ze glipte richting keuken. Een tijd later legde Georges hetzelfde parcours af.

De roodheid in haar hals en gezicht verdwijnt haast zo snel als ze gekomen is. Ik bekijk de grauw geworden vrouw tegenover me aandachtig. Een cerebrovasculair accident of minstens een transiënte ischemische aanval. Zonder twijfel.

‘Heb je dorst, mama?’

‘Ik moet naar de dok-ter.’ De woorden komen moeizaam als wattenproppen uit haar verkrampde keel. Ze moet nadenken over elke letter die ze uitspreekt. Afasie: een van de symptomen die erop wijzen dat de toestand ernstig is.

Ik sta op en loop naar de kelder. Wanneer de deur opendraait, walmt samen met de mufte aardappellucht mijn kindertijd in mijn gezicht. Mijn benen worden zwaarder en zwaarder, het lijkt of ze bij elke trede met meer lood worden gevuld. Op de laatste trede ga ik zitten. De kilte van het beton kruipt in mijn billen, siddert langs mijn rug tot in mijn hoofd. Achter de deur gromt de verwarmingsketel. Stof spiraalt in de strook licht die door het keldergat naar binnen valt. Het straatlawaai suist in de verte. Ik leg mijn handen op mijn oren. Net als toen.

Ik hoor papa's knarsende autobanden op het grind van de oprit. Een tel later knalt het portier dicht. Mama grijpt mijn bovenarm beet en sleept me naar de kelderverdieping. Met haar andere hand trekt ze Arthur mee. 'Waar is Teddy?' huilt hij, maar mama lijkt het niet te horen. 'Ik kom jullie straks halen,' fluistert ze. Vanachter de kelderdeur horen we hoe ze de sleutel uit het slot rukt.

Het gestommel vanuit de woonkamer davert weer in mijn oren. De snelle voetstappen. Een vaas die valt op het parket, een stoel die verschuift. Een doffe bonk. Arthurs trillende peuterlijf tegen me aangedrukt.

Wanneer ze de kelderdeur weer opendraait, schrik ik van haar blauwe, gezwollen gelaat.

Arthur en Teddy sliepen die nacht bij mij. De ochtend nadien liet papa het voor een keer na om er een opmerking over te maken.

Moeizaam sta ik op en schuif de huishoudladder voor de voorraadkast. Ik klim op de hoogste trede. Mijn hand zoekt in de nauwe spleet tussen de kast en het plafond. De dag nadat ze ons hier voor het eerst in veiligheid had gebracht, verstopte ik het boek hier. Al de keren die volgden, had ik eruit voorgelezen aan mijn broertje. Voordien had opa de verhalen al zo vaak voor me voorgelezen dat de woorden in mijn kinderhoofd bleven klitten. Ik kan ze nu nog als een gebed opzeggen.

Als een hond kwispel ik met het boek achter opa aan. Ik kan nog niet lezen en schrijven, Arthur is nog niet geboren. 'Lees het nog een keer, toe,' smeek ik telkens ik daar de kans toe heb. Lachend tilt hij me op zijn schoot. Met zijn armen om me heen leest hij eruit voor. Zijn vinger